

Opgaver for overbygningen

PS: Svarene på denne udgave kan dels findes på museet dels ved selvstudium hjemme på klassen – eller under evt. guidning.

Hvad kaldes det her viste skib, der oprindeligt var grundtypen i Marstalflåden? **En jagt**

Hvordan vil du karakterisere et sådant fartøj (skrog og rig)?

Rund buttet skib med fladt hjerteformet agterspejl og én mast

Hvor mange mand var der ca. på et sådant skib? **Tre**

Hvor sejlede disse små skibe? Nævn 2 farvande eller have. **Østersøen, Nordsøen m.fl.**

Nævn 3 vigtige havne. **Flere muligheder**

Hvad sejlede et sådan skib med, hvilke slags varer? Nævn 3 **Fx kul, brænde, salt, landbrugsprodukter**

Hvem var ladningsejeren ofte i gammel tid op til Englænderkrigen? **Skipperen**

Hvornår deltog Danmark i denne krig? **1807-14**

Hvis et skib ikke kan få varer med i lastrummet fra en havn til en anden, er man nødt til at anbringe noget andet (kontra)vægt i bunden af skibet, for at det ikke skal kæntrue. Man kan bruge jord, sten eller sand eller hvad der findes af andet billigt fyld.

Hvad kalder man sådan en slags last, der ikke er nyttelast? **Ballast**

Nu til dags anvender man søvand (havvand) i skibets bundtanke i dobbeltbunden, for at skibet kan være stabilt og fremkommeligt på havet. I store skibe kan det dreje sig om adskillige 1000 tons vand, der således flyttes rundt med på jordkloden. Har du kendskab til – eller kan du forestille dig - nogle uheldige konsekvenser ved denne vandeksport? **Flytter organismer hen i et nyt farvand, hvor de ikke har naturlige fjender og dermed forårsage ubalance i naturen**

Det lille étmastede skib voksede (blev forlænget) og blev større, fik en mast mere i – og blev til et skib med to master, hvor den agterste er den korteste – nærmest en halvandenmaster.

Hvad kalder man et sådant skib? **En galease**

Snart blev der bygget en anden type tomastere, hvor den agterste mast er længst. Denne type, benævnt skonnert, sejlede både i den nære fart i farvandene omkring Danmark, og også på den farefulde sejlads til de nordatlantiske øsamfund Færøerne, Island og Newfoundland. Tremastede sejlskibe kom der også i den handelsflåde, der voksede år efter år.

Marstallerne havde 110 skonnerter der sejlede i **newfoundlandsfarten** fra 1890'erne og op til starten af II. Verdenskrig i 1939. Der var både to- og tremastede skonnerter. En af de bedst kendte af disse er tremastskonnert FULTON.

Ved siden af en flaskeskibsmodel af FULTON kan du se et kort, der viser, hvor dette velkendte skib og de andre newfoundlandsskonnerter fra Marstal sejlede.

Hvad havde skibene med **til** Newfoundland? **Salt (til fiskeindustrien)**

Hvad havde skibene i lastrummet ud **fra** Newfoundland? **Klipfisk**

Hvor sejlede skonnerterne hen med lasten? Nævn 3 lande: **Portugal, Spanien, Grækenland, Brasilien m.fl.**

Hvor mange mand var der almindeligvis om bord på en tremastet skonnert som FULTON? **Der var 5 eller 6 mand: skipper, styrmand og dæksfolk**

Udviklingen inden for søfart gik imidlertid mod andre former for fremdriftsmidler end vindkraft. Det tyndede ud i sejlskibene. De sidste storsejlere under dansk flag, her iblandt Danmarks største sejlskib på de tider SUZANNE, var hjemmehørende i Marstal og var kendt under betegnelsen Havrebarker. Hvad var grunden til denne betegnelse? **At disse storsejlere dels ejedes af et rederi i Le Havre i Frankrig og dels af skibsførere i Marstal**

Selvom dampskibsrederierne generelt samledes i rigets hovedstad. Var der et dampskibsrederi, der forblev i Marstal, hvor det var opstået.

Hvad hed dette rederi? **H. C. Christensen**

I dag kører der en masse lastbiler, ”Fragtmænd”, rundt på landevejene med varer mellem byer og landsdele. Tidligere befordrede man ting og varer på vandet med sejlskibe med hjælpemotor også kaldet motorsejlere, der sejlede på faste fragtruter mellem byerne. Du kan se en fartplan for sådan nogle sejlede fragtmænd i et af udstillingsrummene.

Hvad kaldes sådan nogle skibe (sejlede fragtmænd)? **Paketter**

Marstal Havn er relativ stor, der har der i sejlskibenes tid undertiden ligget mere end 200 fragtskibe på én gang.

Hvornår begyndte man at bygge den store havnemole, der beskytter havn og skibe?
Det var året 1825

Hvem har bygget den store mole? **Marstals søfolk**

Hvad bruges Marstal Havn til/hvilket ærinde har skibene der? **Vinteroplægning og værftsophold**

Hvad havde/har skibene med, når de sejler ud fra Marstal? **De afgik uden last (intet opland) altså i ballast**

Søfolk er udsat i **krigssituationer**, et udpræget søfartssamfund som det marstalske bliver derfor ramt hårdt. På Marstal Havn er der opsat mindsten over søfolk fra Marstal Sogn omkommet under de to verdenskrige, og en skulptur over søfolkernes indsats under II. Verdenskrig. Ved kirken står en tavle med navnene på omkomne søfolk under de to verdenskrige.

Hvor mange søfolk fra Marstal omkom under II. Verdenskrig - Drejede det sig om 17, 31 eller 80 søfolk fra Marstal Sogn, der satte livet til? **80 søfolk omkom**

Dampskib torpederes

Efter II. Verdenskrig blev der på danske værfter bygget en række mindre coastere, kaldet Carolinere. De 20 - af i alt 23 - blev bygget på H. C. Christensens Stålskibsværft i Marstal. En af disse er siden hugget op, og styrehus og kahytter er opsat i museets udstillinger.

Hvad hed dette skib, da det blev leveret fra værftet? **DORA**

Hvornår blev det bygget? **1954. Fremgår bl.a. af messingskilt i trappegang på DORA**

I Marstal Havn kan du måske være heldig at se SAMKA - en af de to Carolinere, der er tilbage under dansk flag.

I et natmørkt rum på museet findes et stykke skrånende skibsdæk med et dækshus på fra skonnerten **BONAVISTA**. Her er bl.a. skibets køkken.

Hvad kaldes et køkken om bord på et skib? **Kabyssen**

Hvor gammel var kokken sædvanligvis på sådan en skonnert som BONAVISTA? Hvilket klassetrin ville denne dreng havde gået i, hvis du som et tankeeksperiment omstiller ham til nutidens skole? **14-15 år**

I et søfartssamfund findes der forskellige ting og souvenirs, som sømanden har taget med hjem fra fjerne strande og steder. Når du er ude i museumsgården kan du kigge op på hustagene. Her vil du se nogle specielle **skorstenspiber**.

Hvilket land kommer skorstenspiberne fra? **Skotland og England**

Du kan få en idé herom ved at gå til museets "Byvandningsrum", som du finder længere fremme på museumsrundturen.

I en søfartsby var/er der mange **erhverv** tilknyttet søfarten. Nævn mindst 3 erhverv med direkte tilknytning til skibsfarten.

Du kan få en idé ved at gå op på øverste etage i Bygning III og muligt tilbage på loftsetagen i Bygning I eller til skuret midt i museumsgården.

Værftsindustri, rebslagning, smedjer, sejlmagervirksomheder, skibsmægler m.m.

God fornøjelse og på gensyn!

Venlig hilsen *Marstal Søfartsmuseum*

Rundvisninger

På Marstal Søfartsmuseum foretages rundvisninger efter bestilling.

Rundvisningerne tager udgangspunkt i udstillingerne - dansk søfart fra sejlskibsfarten op til nutiden - med udgangspunkt i Marstals søfart.

Rundvisningerne kan tilpasses forskellige aldersgrupper.

Museet forestår også guidet tur på Marstal Havn ved restaurerings- og formidlingsprojekt BONAVIDA under titlen "Marstalskonnerter i newfoundlandsfarten".

Prisen for rundvisninger er 300 kr. i normal åbningstid på hverdage. Rundvisninger skal forudbestilles (Tlf. 62 53 23 31 – info@marmus.dk). Børn og unge under 18 år har gratis entré.